

سخنرانی حضرت آیت الله جناب آقای غلامرضا رضوانی

عضو محترم فقهای شورای نگهبان

بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا و محمد و آله الطيبين و الطاهرين و المعصومين المكرمين. اعوذ بالله من الشيطان اللعين الرحيم. بسم الله الرحمن الرحيم. قال الله في كتابه الكريم. يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله و ذروا ما بقى من الربا ان كنتم مؤمنين. فان لم تفعلوا فاذنوا بحرب من الله و رسوله و ان تبتم فلکم رؤس اموالکم لا تظلمون و لا تظلمون.

این دعای شریفه که از سوره بقره تلاوت شد، اعلانی صریح از جانب خداست که نظام ربوی، نظام محارب با خدا می باشد. نظام ربوی، نظامی است که با خدا سر جنگ دارد و با این عنوان، در قرآن، از آن تعبیر شده است. بحمدالله نظام اسلامی ما هم سعی کرده این مسئله ربا دیگر در بانکها و مؤسسات مالی وجود نداشته باشد. لیکن، در جریان معاملات بانکی، مسایل دیگری به طور جسته و گریخته به گوش ما می رسد که شفافیت لازم اسلامی را ندارد و یا به عبارت دیگر، مطابق با نظامی که تدوین شده، عمل نمی شود. اگر منطبق با آنچه تدوین شده، عمل گردد و حالت شفاف و اسلامی داشته باشد، پس در عمل و اجرا هم تطبیق کرده و انشاءالله نظام صحیحی خواهد بود.

طبق این قانون، سپرده گذار بانک را وکیل می کند که با سرمایه او فعالیت اقتصادی کند و منافع آنها را بنا بر مقررات مربوط به او داده شود. این کاری است که سپرده گذار می کند. حال، اگر عامل بانک طبق این نظام عمل نکند، دیگر گناهی به گردن سپرده گذار نیست. گناهی تقصیر مجری است. مجری، وبال خلاقاری را به عهده گرفته، سودش به جیب دیگری رفته است. سرمایه گذار، چنانچه مصلح نباشد، گناهی ندارد و مسؤولیتی متوجه او نیست. بر عهده عامل و مجری کار است تا وظیفه اش را طوری انجام دهد که خلافی در کار نباشد. این یک قسمت از مسأله است.

قسمت دیگر مسأله هم این است، همان طور که جناب آقای مظاهری هم فرمودند باید ترتیبی اتخاذ شود که مشتریها و آنهایی که در بانکها سپرده گذاری می کنند، رغبت بیشتری به سپرده گذاری پیدا کنند. کسانی هم که برای گرفتن تسهیلات مراجعه می نمایند، مأیوس و دل سرد نشده و بتوانند به تسهیلات لازم دست یابند. وقتی چنین شد، گردش کار نظام هم حفظ شده و به سبب آن توسعه اقتصادی حاصل خواهد گردید. اشخاصی نزد من آمده و گفته اند که به بانکها مراجعه کرده اند، اما، با دادن تسهیلات به آنان مخالفت شده است. یکی از آنان می گفت که با کشور سعودی وارد معامله شده و از آنجا تسهیلات گرفته است. طبق مقررات، سودی هم تعیین نشده که باید به آنها بدهد. ایشان

می‌گفت اگر بانکهای خودمان چنین تسهیلاتی را می‌دادند، ما دیگر مجبور نبودیم با بانکهای سعودی معامله کنیم.

باید سؤال کرد که چه عاملی باعث شده است که بانکها نایستی این تسهیلات را به شهروند تبعه کشور خودمان بدهند تا او مجبور نباشد به کشورهای بیگانه روی آورده و مطابق با نظام آنها رفتار نماید که بتواند تسهیلات بگیرد. از سوی دیگر، مشکلاتی را برای سپرده‌گذار ایجاد می‌کنند که موجب دلسردی او شده و باعث می‌گردد که سپرده‌گذاری نکرده و با نظام بانکی مرتبط نباشد.

تکالیفی که دولت نسبت به سرمایه‌ها می‌نماید، بر اساس تأیید شورای نگهبان صورت می‌گیرد که شورای نگهبان هم با توجه به تبصره‌های بودجه و آنچه ضرورت ایجاد کند، تصویب می‌نماید. آن طور که فرمودند این سرمایه‌ها مال مردم است و مال مردم را باید با مصلحت خود آنها به جریان انداخت. ایرادی را که ما در شورای نگهبان به این تکلیفات می‌گرفتیم این بود که این تکلیفات باعث می‌شود سود سپرده‌گذار در این قسمت کم شود. گفتند ما این مشکل را رفع می‌کنیم و دولت تضمین خواهد نمود که مقدار مابه‌التفاوت را بدهد. اما، ما تا بحال نشنیده‌ایم که دولت به این تعهدات خودش عمل کرده باشد. من که نشنیده‌ام، حالا دیگر نمی‌دانم آیا چنین شده است یا خیر. اگر دولت به تعهدات خودش عمل نکند، قهراً سپرده‌گذار به پولش نمی‌رسد و دلسرد می‌گردد و ممکن است ارتباطش را با بانک قطع کند. در صحبتی که شد، چنین نتیجه‌گردید که اگر تضمین لازم از جانب دولت نسبت به پول سپرده‌گذار وجود داشته باشد، در واقع، شورای نگهبان به وظیفه خودش عمل کرده و از لحاظ شرعی هم درست است. اگر چنین تضمینی نباشد، به صاحب سرمایه ضرر وارد می‌شود که شرعی نخواهد بود.

بنابراین، من از آقایان انتظار دارم سعی بفرمایند قانون نظام بانکی و دستورالعمل‌های مربوط به آن را هم در مورد سپرده‌گذار و هم در مورد کسی که تسهیلات می‌گیرد، درست مراعات کنند و خلاصه اینکه، بانک یک عامل صحیح‌العمل و شفاف در جامعه جلوه‌گر شود.

نکته دیگر اینکه، آقایان کار دیگری هم انجام دهند و آن تفهیم عملیات بانکی به مردم است. مردم باید با عملیات بانکی کاملاً آشنا شده و به طور صحیح آنرا یاد بگیرند. این کار دو نتیجه خوب دارد. یکی آنکه وقتی شخصی به بانک مراجعه می‌کند، دقیقاً بداند و بفهمد که چه می‌کند تا معاملاتی که در بانک انجام می‌شود، صحیح باشد. چون اگر نداند، قصدی نمی‌شود و اگر قصد نشود، معامله درست نیست. پس یکی آنکه مراجعه‌کننده به بانک بداند چه می‌کند و دیگر آنکه، آقایانی که نشسته و از دور می‌گویند نظام بانکی همان نظام اولیه است و تغییری نکرده، بفهمند که خیر، چنین نیست و ماهیت نظام بانکی کاملاً متحول گردیده است.

صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین